СВОБОДА
LIBERTY

Часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза“.

Рôкъ VII. | Мт. Кармель, Па. Четверъ 14-го Грудня 1899. | Число 50.

КАЛЕНДАРЬ.

Грудень.		
14	Ч.	Аввкума, Миронія
15	П.	Софонія
16	С.	Варвары
17	Н.	26. Савы
18	П.	Николая Чудотворца
19	В.	Амвросія
20	С.	Патапія

ЗМѢСТЪ.

Школьный фондъ. — Гнила колода. — Американьскй капиталы а амер. Русины.— Новинки. — Дещо цѣкавого. — Смѣшне. — Поштова скринка.— Фейлетонъ: American Boy. — Выводили зъ села. — Якъ чортъ выслугувавъ шматокъ хлѣба. — Оголошеня.

ШКÔЛЬНЫЙ ФОНДЪ.

Помагаймо самыхъ себе!

На школьный фондъ призбирали мы с. р. близько сотку доляровъ. Се маленькій початокъ, але вже початокъ.

Зближають ся свята — ближаесь новый рôкъ. Най кождый священникъ кине свою святочну лепту до народнои скарбоны, най перейде ся зъ тацою по церкви, най кождый нашь щирый Русинъ кине лишь мізерного нікля, а скарбона наша народна буде повна тысячокъ доляровъ.

Гей Братя Русины! Нашй братя Славяне въ Америцѣ мають вже свои народнй палаты, школы, шпиталѣ и др., а насъ бы не стати на те, щобъ мы бодай кôлькохъ хлопцѣвъ пôслали до высшихъ школъ? А чейже и мы народъ!

Грошѣ посылайте на адресу: Rev. A. Bonczevsky, 10 May Str., Ansonia, Conn.

Сл. Ис. Христу!

Несторъ Дмитрôвъ.

ГНИЛА КОЛОДА.

II.

Я дуже вдячный дописувателеви мадярскои газеты L., що вôнъ вже разъ выпровадивъ справу на чисту воду и проголосивъ прилюдно: хто такй угро-рускй священники та що се за організація »Соединеніе« вразъ зъ его органомъ »А. Р. Вѣстникомъ«. По що було пускати людямъ блахмана и морочити ихъ дармо про свой рускій патріотизмъ? Лучше було вôдъ разу се сказати, що було на души. Та годѣ, лучше пôзнѣйше якъ нѣколи.

Теперь вже народъ рускій въ Америцѣ буде знати, що:

1) Рускихъ священникôвъ зъ Угорщины нема въ Америцѣ, а суть мадярско-гр. кат. духовники, що звôльна вмѣють перечитати въ недѣлю друковане евангеліе по старославяньски та потрафять перегортати картки въ служебнику и требнику. (Не знаю, чи декотрй священники угро рускй, въ котрыхъ ще тлѣе искра Рускости, будуть вдячнй дописувателеви, за те проголошене въ имени усѣхъ).

Сохрани Господи, щобъ тй люде поважились говорити дома по руски або учити тои заклятои мовы своихъ дѣтей. Чейже-жь они не належать до тои народности а до новоутворенои, що зве ся греко-католицкій мадяръ. Брати вôдъ руского народу грошѣ, жити ихъ коштомъ, такои ще штуки доказати можна, а проче най всѣ чорты поберуть. Бо и по що-жь? Аджежь и такъ, коли призбираесь больше доляриковъ, треба буде махати въ »мадяр-оршакъ«, а тамъ не ладно бы було, якъ бы, хорони Господи, якій мадярско-жидôвскій писарчукъ дôзнавъ ся, що на нихъ була въ Америцѣ хочь бы блѣда тѣнь такого грѣха, що они Русины. Народъ? Смѣхъ! Що-жь тамъ народъ! Его най дальше жидôвски мадяры давлять, най крадуть вôдъ него дѣтей и выховують по мадярски, най его выстрѣлюють, най вôнъ вандруе зъ бѣды хочь бы на мѣсяць, гр. кат. мадярского духовника такъ се интересуе якъ мене торочный снѣгъ. Оно голосить прилюдно, що есть »однымъ великимъ мадярскимъ патріотомъ«, »посѣдае одиноке мадярско-патріотичного духа« та »поддержуе мадярску идею въ рускôмъ и словацкôмъ народѣ въ Америцѣ«.

2) Зразу я гадавъ, що »Соединеніе« справдѣ руска організація. Теперь цофаю свое слово и перепрашаю всѣхъ, кого се обходить, та обѣцюю урочисто, що такого поганого промаху вже нѣколи не допущусь. Я ажь теперь всьо понимаю. »Соединеніе« есть »чисто мадярскою організацією«, всѣ его члены суть мадярами а офіціяльный органъ »Соединенія« »А. Р. Вѣстникъ« нѣколи не выступавъ противъ мадярôвъ, бо-жь се скарбона найчистѣйшои мадярскои премудрости. Теперь менѣ ясно, чому головнѣйшй урядники »Соединенія« сама есенція мадярского патріотизма. Бо що-жь! Въ рускôй організаціи члены звычайно прости роботники тай урядники не иншй, а де-жь бы зновь таке сказати про урядникôвъ »Соединенія«. Тамъ зъѣхались самй панове та самй чеснй люде, що брыдять ся рускою мовою, а товариство Русинôвъ було-бъ для нихъ за низьке. А прошу поглянути ласкаво на цвѣтъ урядництва »Соединенія«: Ю. Жатковичь, міністеръ просвѣты гр. кат. мадярского народу, самый чеснѣйшій чоловѣкъ вôдъ чуприны ажь до пôдошвы; его зять Бешенѣ, секретарь »Соединенія« не вмѣе (не смѣйте ся) збесѣдувати ся порядно на жаднôй славяньскôй мовѣ. Се-жь належить до доброго тону. Дальше: головный председатель »Соединенія« о. К. Лавришинъ, що то ѣсть хлѣбъ за рускй грошѣ робôтникôвъ зъ Shenandoah, вôнъ не абы зъ кимъ друживъ ся въ старомъ краю! О. Лавришинъ (поздôймайте капелюхи) знавъ ся зъ мадярскими магнатами (панами). а тй доляры, що ему ту подавали рускй робôтники, вôнъ шле до мадярщины и дае тымъ хлопцямъ, що добре учать ся по мадярски, щобы опôсля, якъ доростуть, могли лучше давити Русинôвъ. Такй самй заслуги спочивають и на другôмъ посвяченôмъ лобѣ о. А. Дзюбайови. Та незрôвнанымъ оказомъ въ гр. кат. мадярскôмъ духовеньствѣ есть о. Д. Дамяновичь зъ Бруклина, надзиратель рускои(??) газеты »А. Р. Вѣстника«, котрый лучше говорить по англійски якъ по руски або по словацки. Розумѣе ся, що по мадярски меле якъ урожденый мадяръ.

3) Въ »Соединенію« есть лишь 1000 Русинôвъ, а 7000 Словакôвъ, але всѣ они мадяры. Газету »А. Р. Вѣстникъ« выдае ся лишь про людске око, бо задушевнымъ бажанемъ урядникôвъ було-бъ выдавати сесю газету выключно по мадярски.

На таку заяву дописувателя въ мадярскихъ газетахъ про Русинôвъ, обрушились словацкй газеты якъ: „Slovenska Pravda“, „Jednota“ и „Amerikansko Slovenske Noviny“, кажучи, що мы люде безъ мовы, та що руске (?) духовеньство наносить на рускій народъ ганьбу. Тй газеты просто огôрченй, якъ могъ о. К. Лавришинъ, председатель »Соединенія«, перелякатись и давай въ »Сабадшакъ« оправдуватись хто вôнъ и члены »Соединенія.« Порядному чоловѣкови повинно бути низше чести оправдуватись такому мадярови, що хотѣвъ бы мати всѣхъ Русинôвъ и Словакôвъ мадярами.

Кôнчу вже, бо ажь брыдно писати за »гнилу колоду«, та на прощане не можу здержатись вôдъ того, щобъ не пригадати гр. кат. мадярскому духовеньству въ Америцѣ, гр. кат. урядникамъ мадярского »Соединенія« та гр. кат. мадярскому »А. Р. Вѣстникови«, щобъ они поступали вже дальше пôсля проголошенои програмы. Коли вже разъ стягнулисьте зъ лиця маску и вказалисьте намъ свое мадярско-патріотичне лице, не вкладайте-жь опять тои маски та не морочте вже больше себе и людей. Зовсѣмъ природно, що якъ гр. кат. мадяры, не масте найменшого права проголошувати себе за проводирôвъ руского народа въ Америцѣ та говорити взагалѣ въ имени того народа. На стôлько джентелменьства повинно въ васъ бути. Мы певнй, що члены »Соединенія«, про котрыхъ вы говорите, що суть мадярами, запротестують противъ того и не позволять вамъ говорити за себе, що они такй якъ и вы, тобъ-то, що кидають ся плящкомъ у нôгъ своихъ найтяжшихъ ворогôвъ.

Стефанъ Макаръ.

АМЕРИКАНЬСКЙ КАПИТАЛЫ А АМЕРИКАНЬСКЙ РУСИНЫ.

Новый свѣтъ.

Великій, новый свѣтъ показавъ ся нашимъ Русинамъ въ Америцѣ. Тутъ богато зъ нихъ побачило перший разъ електричне свѣтло, такй-жь кары, елевайторы, »пиклайны« (въ Пітсбурґу), величезнй каменицѣ, феры, дивнй мосты, якъ въ Бруклинѣ, якъ на Ніяґарѣ (за Buffalo), а може и на Місісіпі, богатй майны, могучй парою и дымомъ »шапы«. А ще якъ до того пôзнали, що робота тутъ черезъ машины выдатнѣйша, що на прим. ткачь выткае тутъ 30 разôвъ больше, якъ въ краю на варстатѣ въ тôмъ самôмъ часѣ, що тутъ сыре желѣзо можна кôлькадесять разôвъ скорше перегонити, якъ, бувало, сѐ робивъ коваль въ старомъ краю — такъ, очевидно, здивувались непомѣрно. За якійсь часъ призвычаювали ся до сихъ розмѣрами неозначеныхъ богацтвъ, що бачили наоколо себе и — робили на хлѣбъ насущный. Мало хто зъ нихъ и подумавъ: звôдки то се? хто то мае тй богацтва? якъ вôнъ до нихъ дôйшовъ? чи працею тяжкою, чи вѣчными спекуляціями, циганьствами, крутарствами? Умъ нашихъ людей бувъ недостаточный, щобъ могли на сй пытаня дати вдоволяючй вôдповѣди. А тымчасомъ жите тутейше дѣлало свое. Декотрй зъ нашихъ пôзнали зъ часомъ, що не завше въ шапахъ та майнахъ можна достати роботу, що бувають часы, коли шапы и майны потребують тôлько людей, що мало не потрѣскають, а другій разъ коло нихъ сумно, а въ середнѣ пусткою чути. И они пôзнали, що якйсь высшй силы мусять бути тому причиною, котрй называють ся капиталістами и що они то дають то вôдбирають жите — якъ трафить ся, и що задля нихъ робôтникъ ставъ простымъ товаромъ, котрый можна, якъ и другй рѣчи, купувати.

Якъ въ „краю“?

Въ »краю« того всего не було. Тамъ було село. Тамъ було лѣто, осѣнь, зима и весна. Тамъ було поле, луки, луги и гай. Тамъ була инша праця, праця коло грунту. Тамъ на весну орало ся, сѣяло ся, садило ся; въ лѣтѣ були сѣнокосы, коси-

(Продовженя на другôй сторонѣ).

AMERICAN BOY.

—Написавъ—
Стефанъ Макаръ.

(Конецъ.)

Пôдъ часъ коли мѣжь матерею а сыномъ розгравалась така сумна сцена, тамъ на горѣ, мѣжь хабаземъ, горѣла ватра, а въ округъ неи сидѣло кôлькохъ англійскихъ парубчакôвъ. Зажидали они зъ посудины, що ихъ несли до роботы, бо и они сегодня вернулись вôдъ угльокопôвъ. Веселй, грубй жарты и смѣхи лунали геть далеко вокругъ нихъ, имъ було безжурно, немовь бы самй були на свѣтѣ. Смѣхъ той перерывали часами, коли йшла вокругъ фляшка наповнена віскою, або котрыйсь зъ нихъ розказувавъ за свои поганй пôдвиги. Пôдчасъ такого оповѣданя щось залопотѣло въ хащахъ и всѣ они позрывались на рôвнй ноги, цѣкавй що се такого. Недовго ждали, якъ зъ по-за галузя выхилилась людска голова. Всѣ хоромъ привитали новоприбувшого:

— Якъ ся маешь Джянъ! — Ваньо насупленый привитавъ ся зъ товаришами, але не прорѣкъ до нѣкого слова.

— Ты чого такъ нахмуривъ ся? — поспытавъ оденъ зъ товаришѣвъ.

— Певно старй Гунґары назлостили его въ хатѣ, тай тому такій.

— Ха, ха, ха, ото дурачокъ, а вôнъ певно ще плакавъ зъ того — вôдозвавсь его сердечный товаришь и тыкнувъ ему пôдъ нôсъ фляшку: — На закропи ся — все вôдôйде.

Ваньо хопивъ жадобно фляшку и потягнувъ зъ неи порядный лыкъ веселого плыну.

Віска розлялась по его нутрѣ, здрôгнула нервами и попхнула кровь до швидшого кружляня. Ему стало веселѣйше въ тôмъ гомонѣ товаришѣвъ.

— Досыть вже тои веселости — заговоривъ найстаршій зъ товариства — пора-бъ намъ побесѣдувати про де що важнѣйше.

Всѣ втихомирились.

— Я одержавъ листа вôдъ Джіма, нашого колишнього знакомого, що теперь перебувае надъ берегами Міссісіпі.

— И що-жь вôнъ пише? — запытали въ оденъ голосъ, а на ихъ лицяхъ виднѣлась велика цѣкавôсть.

— Що пише? — процѣдивъ вôнъ байдужно, мовь вôдъ нехочу. — Пише, що мы дураки.

— Якъ такъ? — озлобилось товариство — та-жь я бъ его убивъ ту на мѣсци за таку обиду — горячивъ ся оденъ.

— Лишь поволи, а перестанете обурюватись и признаєсьте слушнôсть Джімови. Вôнъ пише, що треба великого дурака, такого якъ мы, щобъ сидѣти въ Америцѣ на однôмъ мѣсци роками, а до того ще важко працюючи. Ту, де така догôдна комунікація, де богацтвъ безъ лѣку, а лѣсôвъ безъ мѣры, куды ще нога людска не ступала, въ той вôльнôй краинѣ, котрою перепливае молоко и мѣдъ и ту стати невôльникомъ тай працювати — се не лицюе порядному джентелменови.

Бесѣдникъ зъупинивсь, повѣвъ очима по слухачахъ и побачивъ ихъ въ великôмъ напруженю якъ кождѣське его слово хапали. Вôнъ зъупинивсь, щобъ ввести ихъ въ ще больщу цѣкавôсть.

— И що-жь дальше? — загудѣли всѣ хоромъ.

— Що дальше? Дальше те, що Джімъ кличе насъ, абы и мы зажили вôльными птахами нашои великои републики, птахами, що не орють и не сѣють а збирають неразъ богатй плоды. Въ лѣтѣ для насъ фармы, запашнй луги и лѣсы, а въ зимѣ великй мѣста. Чи-жь се не роскôшь?

— Гей, Джовъ, — завважавъ оденъ зъ гурту — оно нѣбы на те выходить, щобъ стати розбишаками!

Джовъ здрѣгнувсь на таку увагу и пронизбъ его такимъ докоряючимъ поглядомъ, що пытаючій засоромленый спустивъ очи въ землю.

— Охъ вы, зеленй трубы! — картавъ усѣхъ Джовъ — чи жь чули вы коли, щобъ правдивый „american boy“ бувъ опрошкомъ? Нѣколи. Засада лишь та, щобъ перебѣгаючи просторы нашого краю, жити безжурно зъ усѣхъ дарôвъ землѣ, уживати втѣхъ кождый пôсля своихъ здôбностей. Убійство також лучаесь, але се вже крайна потреба и конечнôсть.

Сей аргументъ вспокоѣвъ слухачѣвъ, але мали они ще деякй сумнѣвы, котрыхъ розвязане грало велику ролю въ ихъ будучому новому житю, тожь оденъ поспытавъ.

— А якже-жь намъ перебиратись зъ мѣсця на мѣсце, якъ нема грошей заплатити дорогу?

Джовъ всмѣхнувсь кутикомъ устъ и сейчасъ давъ вôдповѣдь:

— И хто-жь ту зъ порядныхъ людей платить за перевозъ себе самого? Се просто смѣхъ! Треба йти пѣшки то йде ся; або то часу нема? а якъ хочешь ѣхати, то ѣдешь потягомъ тягаровымъ не заплативши анѣ цента. Кому якъ вдасть ся! Оденъ вховзнесь до порожного воза, иншій ночею вылѣзе на верхъ воза, а звычайно кождый порядный чоловѣкъ повиненъ мати довгу буяду, а пôдъ нею на плечахъ дошку. Хочешь вôдбути довгу прогульку, йдешь пôдъ вôзъ и тамъ лягаешь горѣлиць на желѣзныхъ штабахъ, що пôддержують вôзъ. Передъ большими мѣстами треба все зôскочити, а якъ бы въ дорозѣ середъ поля котрыйсь зъ желѣзничои прислуги побажавъ заколочувати намъ сонъ, на то вже есть американьске право: кулька въ лобъ, бо ты ему не дашь, то тобѣ дадуть.

На лицяхъ товариства малювалась якась таена втѣха, лишь оденъ Ваньо сидѣвъ оголомшеный оповѣданемъ Джова. Джовъ се запримѣтивъ, торкнувсь его рамени немовь пробудивъ зъ просоня:

— А що, Джянъ, пôдешь зъ нами?

Ваньо боровсь зъ гадками, не знаючи що сказати, жаль ему було трохи пускатись въ незнаный свѣтъ.

— Ходи, Джаяъ, ходи, не оденъ уже зъ вашихъ старыхъ краѣвъ ходивъ, то и ты можешь — опôсля присунувъ свое лице ажь до его та всмѣхаючись солодко промовивъ:

— А якй ѣдла та напоѣ вживати будешь... Ты ѣвъ коли таку курку, що еи облѣплюють геть зъ пѣремъ глиною, а опôсля печуть на огни? Се роскôшь! — и цмокнувъ языкомъ до пôднебѣня.

Всѣмъ ажь слинка потекла зъ рота, а Ваньо не здержавсь, щобъ не плюнути.

Якась морока заволодѣла его думками, не знавъ що зробити, але въ уявѣ своѣй представивъ собѣ ще самъ въ гôршôмъ свѣтлѣ свое попередне пожите и немовь зô злости не знати на кого крикнувъ рѣшучо:

„SVOBODA“
(LIBERTY.)
Weekly Paper.

The only little Russian political Newspaper published in this Country; circulating in all parts of the United States and Canada, wherever the Russian language is spoken and is the best advertising medium.

Published every Thursday at Mt. CARMEL, PA. by the „SVOBODA“ Publishing Co.

All comunications should be addressed to:
„Svoboda“
Mt. CARMEL, PA.
P. O. Box 13.

Предплата рôчна $2.00
До старого краю 3.00

Всѣ дописи и грошѣ просимъ высылати пôдъ адресу:
To „SVOBODA“
P. O. Box 13. — Mt. CARMEL, PA.

НАША ГАЗЕТА ВЫХОДИТЬ ЩО ТЫЖДНЯ ВЪ ЧЕТВЕРЪ.

Entered the post office at Mt. Carmel, Pa. as second class mail matter.

(Продовжене зô стороны першои).

ло ся сѣно, громадило ся, возило ся — и спѣвало ся; прійшли жнива, жало ся, клало ся копы, возило ся до стодолы — и спѣвало ся. А прійшла осѣнь и зима зъ довгими вечерами, всѣ збирали ся въ хатѣ: жѣнки пряли кужѣль, шили, а при нихъ дѣти. Коло огню куривъ няньо файку и казавъ байку зъ давныхъ часôвъ, або оповѣдавъ де-що про страхи.

Ту все змѣнило ся.

Анѣ поля нашй люде не мають, анѣ хатъ своихъ, анѣ, по бôльшôй части, кута такого, корый бы до нихъ належавъ. За помешкане, хочь оно якъ душне, якъ вогке, якъ брудне, якъ не привѣтне, мусять дорого платити, а не маючи богато грошей на „furniture“ (меблѣ) и боячись кождои хвилины о то, що »басъ« може »хоцъ за дашто« выгнати зъ роботы, окрашують и убирають свои жилища старыми ґратями, котрыхъ часто чоловѣкъ зъ другои народности и не бравъ бы до сѣней своеи хаты.

За то въ дечôмъ легше и вôльнѣйше. Вже не згадовати о всѣлякихъ драчахъ и податкахъ. На прикладъ: жѣнки нашй въ Америцѣ о много менше мають роботы: анѣ не прядуть, анѣ не перуть, анѣ не пекуть тôлько, що въ старôмъ краю; крôмъ того вôдпала имъ робота въ полю. Декотрй, особливо незамужнй, нѣчимъ не клопочуть ся: йдуть на »бордъ« до кого другого, а самй роблять въ »шапѣ«. Тогдѣ ґаздынѣ, если крôмъ женщинъ тримають ще и мущинъ, причиняють собѣ много роботы. Другій прикладъ: Въ краю були папы и хлопы, тутъ все рôвне; и убране все »чорне« носять и оденъ другому той самъ пошановокъ винепъ; нема цѣлованя по рукахъ, анѣ падання до нôгъ, анѣ низкихъ крейовыхъ поклонôвъ. Третій прикладъ: Тутъ есть салюны и лѣпшій напитокъ мѣжь тымъ, коли въ краю була тôлько проста сивуха.

Три особы на однôмъ лôжку.

И такъ, помѣжь нашими людьми въ Америцѣ, спарувалась бѣда зъ вольностею. Зъ того вышшло жите, цѣлкомъ неподôбне до житя нашихъ людей въ краю. Тамъ кожда родина жила собѣ окремо въ своѣй хатѣ, и дѣти були при родичахъ. Тутъ кôлька родинъ, а то и зъ самотными, мешкае разомъ, а дѣти часто далеко суть вôдъ родичѣвъ. Въ краю родичѣ зъ дѣдьми працюють майже все въ згодѣ колô одного грунту — тутъ бувае часто, що родичѣ вызыскують дѣти, забираючи всѣ грошѣ для себе и не даючи дѣтямъ часу анѣ до науки, анѣ до забавы. Часто дѣе ся, що жена мешкаючи зъ чужими мущинами въ однôй хатѣ, стае невѣрною своему мужеви и наоборотъ. Такожь дѣе ся такъ, що хлопцѣ мешкаючи разомъ зъ дѣвчатами, зводять ихъ, а потôмъ покидають. Неразъ можна чути, що мужь покидае жену або жена мужа або що чоловѣкъ и жѣнка жіють зъ собою на вѣру. Чесноты, якй мусять плекатись въ родинѣ, щобы родина могла вôдповѣсти своѣй задачѣ, затрачують ся, а на ихъ мѣсце выростають грѣхи, проступки и злочиньства, о котрыхъ богато и не чуло въ старôмъ краю. Грубôсть обычаѣвъ, яка була въ старôмъ краю, еще побôльшае ся черезъ фалшиве толковане американьскои свободы. Незнана може въ старôмъ краю жажда грошей росте, жажда грошей, котрыхъ нашь чоловѣкъ все таки не навчивъ ся еще гараздъ спожитковати. Цѣла натура нашого народу змѣняе ся майже зъ кождымъ днемъ; вôнъ входить въ американьске жите, въ его роскошѣ и болѣ и нужду и починае разомъ зô злыми рѣчами забувати и добрй, якй вôнъ навчивъ ся въ старому краю.

Дѣвчата и дѣти.

Цѣла тота бѣда и вольнôсть вôдбивае ся найтяжше на дѣвчатахъ и дѣтяхъ. Коли перші прйѣдуть до Америки, сейчасъ достають ся въ руки аґентôвъ та гандлярôвъ людскимъ тѣломъ, котрй, або ихъ запроваджують на службу, або до шапы, або до домôвъ публичныхъ. Часто бувае, що по короткôмъ побутѣ на службѣ, стають няньками, або зôставши матерями, йдуть въ шапу, покидаючи свою дѣтину на чужй руки. Нерѣдко тежь дѣе ся, що дѣвчата заробляючи по шапахъ, вôддають ся вечерами розпустѣ, щобы могли заробити грошѣ на жите и на пышнѣйше убране, якъ носили »ґрінорки«. А знову суть и такй, котрй пôйшли въ домы публичнй, то зъ бѣды, то зъ свого нерозуму, то зъ своеи наклонности.

А дѣти тратять такожь рôвно много, а если може не бôльше, якъ дѣвчата. Безъ опѣки, безъ проводу, безъ выхованя, выпущенй на улицѣ и пробуваючи на улицяхъ вечерами, стають ся за молоду дикими и зôпсутыми. Крôмъ того, дѣти, котрй заробляють на жите батькôвъ, нищать передвчасно свои малй, нерозвитй ще силы и, не навчивши ся нѣчого, йдуть въ жите еще гôрше може бѣдовати, якъ батько ихъ бѣдовавъ, прійшовши изъ старого краю.

Здоровый корѣнь нашого народу.

Помимо тои застрашуючои нужды и пôдлого понимания свободы мы можемо завважати, якъ яснй пятна на чорнôмъ небѣ, здоровй, моральнй, крѣпкй натуры, котрй за всяку цѣну хочуть выдобутись зъ пôтьмы и неволѣ и собѣ и своимъ близькимъ принести щасте и науку. Тыхъ людей не богато, та маемо надѣю, що число ихъ все буде побôльшуватись тымъ скорше, чимъ скорше всѣ интелеліґентнй люде рускй станутъ спôльно до роботы. Певно, судьба нашихъ людей въ Америцѣ лежить въ рукахъ интеліґентныхъ робôтникôвъ всѣхъ народностей замешкуючихъ Америку, та, коли не прочистить ся грунту на своимъ власнôмъ смѣтю, можна сподѣватись, що Русины въ загальнôмъ вызволеню робочои клясы жаднои участи не будуть брати.

Д. Д.

НОВИНКИ.

Що таке фонетика?

Декотрй люде наслухались про фонетику дивоглядныхъ рѣчей, а не знаючи, що оно властиво есть, представляють собѣ ей якъ якого дивогляда, передъ котрымъ хрещеному чоловѣкови треба хрестити ся. Иншй знову кажуть, що якъ буде хто писати фонетикою, то запродуесь тымъ самымъ Полякамъ, тратить вѣру и таке инше. А оно такъ не есть. Мы знаемо дуже добре, що мова кождого народу все змѣняесь, а пôсля тои потребы змѣняесь вôдповѣдно письмо. Се такъ якъ одѣжь. Ось пр. у насъ въ Галичинѣ, Буковинѣ та на Украинѣ заведено въ письмѣ фонетику. А полягае она на томъ: Де давнѣйше чути було ѣ, теперь пишуть ї, де було чути ы, пише ся и, а де чути було й, ô, то пише ся і, тхердый знакъ, що не вымавяе ся зовсѣмъ, опускае ся якъ непотрѣбный. Стт. вамъ и цѣла мудрôсть. И де-жь ту есть въ томъ що злого? Противно, се улегчене въ писаню, бо доси и такъ мало хто писавъ поправно по руски.

Такой вкопци помогло.

Оденъ американьскій священникъ хотѣвъ перепровадити звычай, абы женщины свои капелюхи въ церкви здôймали, однакъ просьба его нѣчь не помагала. Тогды вôнъ взявъ ся иншого способу. Однои недѣлѣ говорѣтъ на проповѣди такъ: „Борони Боже, абы дамы сидѣли безъ капелюхôвъ въ церкви, бо бы могли перестудити ся...“ Але тй слова нѣчо не вдѣяли. Тогды вôнъ зачавъ дальше такъ говорити: „Нашй женщины нынѣ тому мусять сидѣти въ капелюхахъ, бо не всѣ суть добре выфризованй (зачесанй).“ Коли и тй слова нѣчь не помагали, тогды вôнъ такъ промовивъ: „Ажь теперь менѣ ясно, чому дамы сидять въ капелюхахъ, бо по бôльшôй части мають штучне волосе и косы.“ Того вже було имъ за богато и въ однôй хвили всѣ вôдкрыли головы.

Рай для слугъ.

Справжнѣмъ раемъ для слугъ е мѣсточко Боденъ въ пôвнôчнôй Швеціи, якъ показуеть ся изъ свого оголошеня замѣщеного у однôй шведскôй часописи: »Пошукуе ся служницѣ до Боденъ; служниця достане высоку платню, власный покôй, телефонъ, роверъ и фортепянъ, а крôмъ сего вынагороду за рубане дровъ и пошене воды«. Въ Лефваръ въ пôвнôчнôй Швеціи заложено товариство для служниць. Заразъ на першихъ зборахъ ухвалено, що служницѣ замѣсть хустинъ на головѣ мають носити капелюхи.

Рôжниця календарôвъ юліяньского и григоріяньского въ роцѣ 1900.

Въ мѣсяци сѣчни и лютôмъ р. 1900 выносить ся рôжниця якъ давнѣйше 12 днѣвъ, такъ що перший день мѣсяця сѣчня и лютого року 1900 выпадае ще 13-го по григоріяньскôмъ численю. Понеже рôкъ 1900 е пôсля юліяньского численя переступнымъ и про те мѣсяць лютый числить 29 днѣвъ, а пôсля григоріяньского звычайнымъ рокомъ и лютый мае лише 28 днѣвъ — то вôдъ 1. марта нового стилю почавши, рôжниця обохъ календарôвъ выносити буде 13 день, такъ що кождый 1-ій мѣсяць выпадае 14-го дня нового стиля; а свята рускй педвижимй вôдъ 1. марта 1900 почавши, змѣнять свою дату въ григоріяньскôмъ численю о 1 день — розумѣесь, затримуючи дату давну въ старôмъ численю. Благовѣщене про те выпаде 7. цвѣтня, Рождество Іоана Хрестителя 7. липня, св. Петра и Павла 12. липня, Преображене 19. серпня, Успеніе 28. серпня, Рождество Богородицѣ 21., а Честного Креста 27. вересня, св. Димитрія 8., а св. Михайла 21. надолиста, Воведеніе 4., св. Николая 10, а Зачатіе 22. грудня, Рôздво Христове 7., Соборъ Пр. Богородицѣ 8. св. Стефана 9. сѣчня 1900: Новый рôкъ 1901 14., Йорданъ 19. сѣчня, Трохъ Святителѣвъ 12., а Стрѣтене 15. лютого 1901 нового стиля.

Люде якъ медведѣ спять задля голоду зимовымъ сномъ.

Въ ґуберніи Псковъ, въ Россіи, якъ доносять россійскй газеты, задля неурожаю, що року тамошнй мешканцѣ сельскй спять цѣлыми днями и ночами та не выходять на свѣтъ, лише разъ на день пробуджують ся, ѣдять по кавальчикови засушеного хлѣба (сухаря) спеченого въ осени, запиють водою и далѣ спять. Той сонъ зимовый звуть »лѣжка«... Въ томъ нерухомôмъ станѣ пережавають бѣднй люде цѣлу зиму и нѣчого не мыслять и не роблять, бо якъ чоловѣкъ рухае ся, то потребуе и ѣсти. До теперь рядъ россійскій разомъ зъ царемъ не постаравъ ся о тое, абы бѣдныхъ людей ратувати вôдъ голодовои смерти.... Але рублѣвъ на цареславну агітацію въ Америцѣ то знайде ся богато.

Яка справедливôсть.

Одного сержанта-жовнѣра засуджено на 13 лѣтъ вязницѣ за те, що позволивъ уйти кôлькомъ людямъ, що брали участь въ забуреняхъ робôтникôвъ въ Idaho. Якъ депутованй пострѣляли пôдъ Лятимеръ робôтникôвъ, то удостоились ще за тое похвалы, а ту за выпущене кôлькохъ людей — 13 лѣтъ вязницѣ. Справедливôсть въ томъ краю зачинае сходити на псы.

— **Про важне** вôдкрыте для исторіи христіяньскои церкви доносить »Observatore Romano«. Новый, сирійскій патріярхъ въ Антіохіи, Ефрамъ Романѣ, знатокъ и дослѣдникъ всходныхъ старинностій, вôднайшовъ въ митропольнôй бібліотецѣ въ Моссуль рукопись п. з. »Завѣщане Христа«. Перша зъ тыхъ рукописей описуе организацію церкви въ Сиріи въ II. вѣцѣ христіяньства. Показуе ся зъ неи, що літургію вôдправляно въ суботу, а недѣля була днемъ посту. Жертва літургіи, коротша вôдъ теперѣшнои, складала ся зъ исповѣданя вѣры, выголошеного діякономъ, зъ слôвъ консекраційныхъ и зъ удѣленя св. Евхаристіи діакономъ. Всѣ вѣрнй вôдмовляли молитвы въ годинахъ, установленыхъ рано и вечеръ въ дома або въ церкви. Въ день літургіи збирали ся вѣрнй въ церкви передъ свитанемъ, про що свѣдчить такожь звѣстный листъ Плінія до Траяна. Посвячени епископôвъ довершавъ оденъ епископъ, прочй епископы були лише свѣдками. Въ церкви займали субдіяконы мѣсце по четцяхъ (лекторахъ) вдовы мали резервованй мѣсця по діяконахъ; они одержували благословене вôдъ епископа и мусѣли вôдмовляти спеціяльнй молитвы. Одныиъ словомъ, они були немовъ бы сучасными монахинями. Епископы и священники були обовязанй до целібату (безженности) причомъ поручовано имъ, здержувати ся вôдъ мясныхъ стравъ и вина.

— **Маешь дѣти?** Чому жь не запишете ихъ до „Р. Н. Союза?“ Коштуе лишь 25 центôвъ на мѣсяць, а дѣти умирають дуже часто, частѣйше якъ старшй.

— Пôду, най чортъ все побере.

Мѣжь товариствомъ роздалось голосне »гурей«, подавано собѣ руки на знакъ нерозôрваннои дружбы та выцѣдили ще лишню віску. Порозумѣвшись про мѣсце збору и способъ ѣзды, рѣшено выбратись въ дорогу таки ще сеи ночи.

На другій день пôшла чутка, що Ваньо Конечного десь задѣвъ ся. Зразу гадали родичѣ, що вôнъ перебувае десь въ мѣстѣ, а коли его не було третого и четвертого дня, всѣмъ стало ясно, що вôнъ геть десь далеко.

Мати Ваня голосила по нѣмъ мовь по умершôмъ, а все повтаряла: — Пропала наша дѣтина, пропала на вѣки.

Старый не говоривъ нѣчо, але терпѣвъ ще бôльше хочь и безъ плачу. Вôнъ ходивъ чорный мовь земля.

Рускй робôтники шепотѣли мѣжь собою зъ насмѣшками, що Ваньо подавъ ся на американьского шляхтича и неразъ тй шепты доходили старого та вôнъ не прикладавъ до нихъ жаднои ваги. Вôнъ все ще сподѣвавъ ся, що сынъ леда день верне. Але и тй надѣѣ розвѣялись въ коротцѣ.

Разъ якось стрѣтивъ ся вôнъ зъ однымъ Американцемъ, котрого сынъ тежь десь повѣявсь.

Старый Конечный не втерпѣвъ, щобъ не спытатись, чи не знае, де ихъ сынове поѣхали, чи не за роботою часомъ.

Американецъ розсмѣявсь крôзь сльозы, а зôтхаючи, промовивъ:

— Ой не за роботою, дорогій пріятелю, имъ вже теперь не до роботы.

— А що-жь, може яке нещасте зъ ними лучилось, поубивало ихъ где, чи що? — говоривъ поспѣшно Конечный.

— Нѣ, они живй, але се ще гôрше якъ бы поубивало, бо убило въ нихъ охоту до працѣ, а зродило безграничну погорду до неи.

— Де-жь они? — нетерпеливъ ся Конечный.

— Шукайте-жь вѣтра въ полю! Хиба-жь Америка маленька? Они перебѣгають ей якъ перелетнй птахи зъ краю до краю. Въ лѣтѣ дахомъ имъ небо, а въ зимѣ закамарки великихъ мѣстъ, а звычайно, коли имъ голодъ доскулить, зробять щось таке, щобъ якъ разъ забрали ихъ до арешту, де мають харчь и дахъ. Такъ, такъ, пропали нашй дѣти якъ и богато ихъ пропадае такихъ, що такъ якъ они понимають американьску свободу.

Старого Конечного мовь обухомъ по головѣ вдарило. Передъ очима стали вганятись оденъ по-за другого якйсь золотй метелики, въ ухахъ дзвонило мовь по умершôмъ, за горло хватало мовь хотѣло дусити, а ноги мовь прикованй до землѣ.

Вôнъ довго ще стоявъ на однôмъ мѣсци, впяливши свôй зôръ за вôдходячимъ Американцемъ немовь ждавъ, щобъ той назадъ вернувъ ся и вôдкликавъ те, що сказавъ про его сына. Але вôнъ не вернувъ ся.

Выводили зъ села.

Василя Стефаника.

Надъ заходомъ червона хмара закаменѣла. Довкола неи заря обкинула свои бѣлявй пасма и подобала тога хмара на закервавлену голову якогось святого. Пзза тои головы промыкали ся лучѣ сонця.

На подвôрю стояла гурма людей. Вôдъ заходу било на нихъ свѣтло якъ вôдъ червоного камѣня — тверде и стале. Зъ хорôмъ ще сыпало ся богато народу. Якъ вôдъ умерлого — такй смутнй выходили.

За людьми вышшовъ молоденькій парубокъ зъ обстриженою головою. Всѣ на него дивили ся. Здавало ся имъ, що тота голова, що теперь була у кервавôмъ свѣтлѣ, та мае впасти зъ плѣчь — десь далеко на цѣсарску дорогу. Въ чужихъ краяхъ, десь ажь пôдъ сонцемъ впаде на дорогу та буде валяти ся. Мама стояла на порозѣ.

„Ты вже йдешь сынку?“

„Йду, мамо.“

„А ты жь на кого насъ покидаешь?“

Жѣнки заплакали, сестры руки заломали, а мама била головою до одвѣрка.

Пôдойшовъ до сына тато.

„Сѣдаймо, сынку, на фѣру, бо колѣю спôзнимо.“

„Ще цу нôчь переначуй у мене, сынку. Я тебе такъ гôрко пѣстувала, дула-мъ на тьи якъ на рану... Я тебе разомъ зъ сонцемъ вирѣдю и плакати не буду. Переначуй, переначуй, дитинко!“

Взяла сына за рукавы тай повела до хаты.

Міръ подавъ ся дъ воротамъ. Незабавки вышла мама зъ сыномъ. Тваръ мала блѣду якъ крейда.

„Сынку,— пытавъ ся тато — а минѣ хто, небоже, кукурудзки висапае?“

Хлопы заревѣли. Тато впавъ головою на вôзъ и трясъ ся якъ листъ.

„Гай, ходѣмъ.“

Мама не пускала.

„Николайку, та не йди бо! Та заки ты обернешь си, то пороги въ хатѣ поскривлюють си, то вуглы погниють. Мене не застанешь уже и вѣдай самъ не прійдешь.“

Ймила сына за ноги.

„Волѣла быхъ тьи на лаву лагодити!“

Пôшли. Хто стоявъ коло ворôтъ, то йшовъ рекрута вôдводити.

Переходили лѣсъ. Листе устелило дорогу. Позагинало ся у мѣдянй човенця, абы зъ водовъ осѣнновъ поплысти у ту дорогу за рекрутомъ. Лѣсъ переймавъ голосъ маминъ, нѣсъ его у поле, клавъ на межѣ, абы знало, що якъ весна утворить ся, то Николай на нѣмъ вже не буде орати.

За лѣсомъ стали въ поли. Рекрутъ взявъ ся прощати зъ селомъ:

„Бувайте здоровй и свои и чужй. Якъ чимъ докоривъ-емъ то забудьте, але благословѣтъ у далеку дорогу.“

Всѣ поскидали капелюхи.

„Повертай си здоровый назадъ та не забавляй ся.“

Сынъ зъ татомъ сѣли на фѣру. Мама ймила ся руками за колесо.

„Сынку, озми мене зъ собовъ. Анѣ, то буду полемъ бѣчи направцѣ тай тебе здогоню.“

„Люди добрй, озмѣт-ко жѣнку, бо руки собѣ поломить.“

Люде силомôць вôдтягли вôдъ воза и держали. Фѣра рушила.

„Йди здоровъ Николаю!“ — кричала громада.

Тои ночи сидѣла на подвôрю стара мама та захриплымъ голосомъ заводила:

„Вôдки тебе визирати, де тебе шукати?!“

Доньки якъ зазулѣ до неи говорили.

Надъ ними розстелило ся осѣнне склепѣне небесне. Звѣзды мерехтѣли якъ золотй чѣчки на гладкôмъ, залѣзномъ тоцѣ.

Чи не буде згоды?

Въ St. Louis, Mo. есть громадка Русинôвъ, котра поки що не дѣлилась на партіи, а всѣ жили въ якъ найлучшôй згодѣ. Тамошный ческій священникъ вôдступавъ имъ каплицю до Богослуженя, сли прїѣхавъ рускій священникъ и салю на митинги братствъ, не жадаючи за тое жадного вынадгороджения. Та теперь знайшла ся одна часть Русинôвъ, що ихъ засвербѣли грошѣ въ кишени и они давай творити партію, бо мовлявъ, они не хочуть бути у Чехôвъ за дармо, а будуть до Словакôвъ и спомагати ихъ будуть, щобъ тй скорше збогатѣлись. Ажъ смѣятись хоче зъ подобныхъ людей. На будову своеи власнои церкви не дасть анѣ цента, але спомагати чужихъ и вытирати чужй куты то на те знайдуть ся грошѣ, хочь бы прійшло ся не ѣсти. Знаючи добре вôдносины Русинôвъ въ Ст. Люісъ, Мо. остерѣгаемо тыхъ пословаченыхъ Русинôвъ, щобъ они не розбивали єдности и згоды, а трудились вспôльно для свого власного добра. Аджежь тѣшити ся лишь треба, що тымчасомъ, коли пріймають васъ дармо Чехи, вы можете збирати центы для будовы своеи власнои церкви и школы.

Дикій забобонний звычаѣ въ Россіи.

Если на Урали, въ Россіи, яка селяньска дитина захорує на »слабôсть св. Валентого«, то рôдна мати при помочи бабъ знахорокъ розкачуе зъ тѣста великій округлый кружокъ, завиває въ него хору дитину и якъ пирôгъ вкладае лопатою до горячои печи, абы зъ дитины »чортъ выйшовъ«. Рѣдко котра дитина выйде зъ печи жива. Бракъ народнои просвѣты и школъ въ Россіи есть причиною того дикого звычаю.

Повѣдомлене.

Отсимъ подає ся до вѣдомости всѣхъ членôвъ Бр. св. Арх. Михаила въ Johnson City, Pa. (на Брейдѣ), що дня 9. децембра вôдбувъ ся рôчный мітингъ того-жь братства въ цѣли выбору нового уряду. До него увойшли: Дмитро Вислоцкій яко предсѣдатель; Мих. Лазорикъ, заст. предс.; К. Копанчикъ, фін. секретарь; Ст. Янчаръ, секретарь; П. Копанчикъ, касіеръ. Хочь братство св. Арх. Михаила ще дуже молоде, однакъ мае въ касѣ готôвкою $477.93. Щасть Боже на дальше.

Зъ Канады.

Выборы въ Манітобѣ: До провінціяльнои леґіслятуры ввойшли бôльшостію консерватисты. Выбрано минувшои суботы 24 консерватистôвъ и 14 лібераловъ.

— **Кому** вже сприкрилось гарувати по фабрикахъ и майнахъ, а хотѣвъ бы вôдпочати и забезпечити себе на старй лѣта, и щобъ его дѣти колись знали де „домôвъ", нехай купить собѣ фарму. Тяка фарма є теперь до продання въ Luzerne County, мѣжь Wilkes-Barre а Shickshiny, складаюча ся въ 55 акрôвъ орного поля и 12 акрôвъ файного лѣса; будинки новй, великій садъ, вода здорова, близько мѣста и нашихъ людей, а фарма чиста вôдъ довгу. Хто мавъ бы охоту купити и де що больше о тôй фармѣ довѣдатись, нехай пише на адресу: Sylvester Williams, або D. Pyrcz, Olyphant, Pa.

28—12

Де-що цѣкавого.

— Въ Англіи мусить кождый вояк, котрый иде на войну, зробити тестаментъ (завѣщанє).

— Льордъ Майоръ Фаллонъ зъ Дубліна (Ирляндія), зôбравъ въ протягу одного мѣсяця межи тутейшими Айришами $50.000 на памятникъ для найславнѣйшого ихъ народолюбця Парнеля.

— Хочете закурити собѣ добре а тане цигаро, напишѣть на адресу: John Parylak, 1337 Ave. A, New York, а достанете вôдворотною почтою. Грошѣ наперед.

— Панна д-ръ Анна Макенротъ есть першимъ женскимъ адвокатомъ въ Цюриху, въ Швайцаріи

— Въ Японіи вôдкрыто недавно копальнѣ золота. Незадовго певно тамъ посунуть Англійцѣ и Американцѣ, ширити цивілізацію »кишенкову«.

— Недавно завязавъ ся въ Америцѣ новый тростъ (спôлка) для выроблювания трумнъ. Члены тросту достануть трумны задармо, задля чого имъ наперед засылаємо сочувствіе.

— Російскій рядъ закупивъ въ Америцѣ 1000 коней до военнои службы.

— Американьскй бабы внесли до президента прошенє, абы запровадивъ на гавайскихъ островахъ тверезôсть; а о невôльництвѣ и о панщинѣ, яка тамъ водить ся, то забули. У бабы все короткій розумъ...

— Хинчики вѣрять, що душѣ еще ненародженыхъ дѣтей цвитуть якъ чудній квѣты въ раю — въ огородѣ, въ котрôмъ суть и иншй старшй цвѣты: ихъ дѣды, бабки, прадѣды, прабабки и т. д. Коли яка дитина прійде на свѣтъ, то старй цѣлують цвѣтку и зъ неи выходить душа, котра входить до новонародженои дитины.

— Въ Штокеравъ, коло Вѣдня, умерла сего року 28-лѣтна дѣвчина, Марія Шуманъ, котра черезъ цѣле своє житє лежала въ колисцѣ и не могла научити ся анѣ говорити, анѣ ѣсти, анѣ ходити, длятого живлено єи лише плыннымъ поживленємъ.

— Въ 1910 роцѣ Италіянцѣ намѣряють устроити въ Римѣ такъ велику мѣжнародну выставу, якои до теперь еще нѣгде не було.

— Одна хороша дѣвчина-Американка, Еллісъ Ґленъ довго ходила въ мужескôмъ убраню и выглядала якъ хлопецъ; одна богата донька фармера, Елля Дукесъ була на смерть залюбила ся въ той перебранôй дѣвчинѣ. Но поліція знюхала и арештовала »кохапка«.

— Въ St. Louis, Mo. одна акушерка Генрієтта Бамберґеръ провадила черезъ 20 лѣтъ свôй власный шпиталь для потребуючихъ помочи въ часѣ розвязання женщинъ и зъ кождой за грошемъ до 300 особъ знайшло тамъ смерть зъ єи причины. Но вконци и єи »лотровствамъ« прійшовъ конецъ и та выродна баба стоить теперь передъ судомъ.

— Annie Slinnan, зъ Бруклина, замордовала свою власну шестьлѣтну доньку длятого, що єи мужь зôставъ выдаленый зъ роботы и она побоючись, що не знайде другои, абы заробити на удержанє, допустилась мордерства. Кажуть, що зъ боязни що не буде що ѣсти, дôстала помѣшаня розуму.

— Въ Ню Йорку умеръ міліонеръ John Blair, переживши 98 лѣтъ. За молоду бувъ безъ цента бѣдакъ, вôдтакъ взявъ ся до бізнесу и що зачавъ, оберталось въ золото, такъ що самъ докладно не знавъ кôлько мае грошей. Газеты пишуть, що лишивъ 75 міліонôвъ дол.

— Директоръ одного великого банку въ Бруклинѣ, Міллеръ, оголосивъ, що дае великій процентъ, якъ хто у него зложить грошѣ. Люде злакомились тай зложили значнй грошѣ до банку, а мудрый директоръ забравши до пакташки близько 4 міліоны, счезъ якъ камфора.

— Невыслѣдженый злодѣй въ Ню Йорку на 96-ôй улици и 2 Ave розбивъ 6 цалѣвъ грубый муръ, зебравъ за свою роботу 5 дол. тай пôшовъ дальше.

СМѢШНЕ.

ПОЧАТКОВЫЙ ПРОПОВѢДНИКЪ.

Оденъ нововысвяченый священникъ ставъ въ самôй серединѣ своеи проповѣди и анѣ рушь не знавъ, що дальше говорити, однакъ не стративъ цѣлкомъ духа и каже:

— Абысьте не говорили, мои любй слушателѣ, що я ставъ, длятого иду геть.

И зъ тыми словами злѣзъ зъ проповѣдницѣ.

Оденъ жидокъ мавъ разъ шастє ѣхати треномъ, котрый выколѣєвъ ся. Жидокъ такъ перестрашивъ ся, що хотѣвъ отворити вôкно и выскочити зъ трену, але другй люде зачали єму говорити, що вже нема жадного небеспеченьства и не потребує лякати ся и бояти ся смерти. Жидокъ трошки прійшовъ до себе и каже:

— Я не бою ся смерти, але ту на дорозѣ менѣ бы було жаль вмирати, бо я маю вертаный тікетъ.

ЦѢКАВА ДИТИНА.

Малый Петрусь (до своеи мамы, котра по разъ третій выходить замужь):

— Мамо, якъ я выросту, то зôстану ювілеромъ, тогды за дармо достанете вôдъ мене перстень до нового шлюбу.

ПОЧТОВА СКРИНКА

Завзятый К. — Если хочете вôддекламовати на нашôмъ вѣчу поданй вами стихи, то добре приготуйте ся, а мы напишемо до вѣчевого комітету въ Джерзи Сити, то и ваша декламація ввôйде до програмы вѣчевои.

Сталый предплатникъ. — Вы добре радите, абы наша редакція списъ всѣхъ довжникôвъ помѣстила въ газетѣ зъ початкомъ януара 1900 р. Мы если зробимо се, то трохи пôзнѣйше, бо маємо надѣю, що кождый чесный довжникъ залеглу належитôсть выровнае до конця сего року, а хто хоче дôставати „Свободу" въ 1900, то зволить пренумерату зъ горы прислати.

Щирый Русинъ зъ Ню Йорку. — На вашъ листъ радо вôдповѣдаємо, чимъ и якимъ бувъ Иванъ Наумовичъ. Въ молодôмъ вѣку пристававъ зъ Поляками, ходивъ въ польской конфедератцѣ-рогатывцѣ (шапцѣ) и пôдъ часъ ихъ повстаня бувъ имъ на услугахъ. Пôзнѣйше зôставъ рускимъ грек. кат. священникомъ и хотячи затерти свои давнй грѣхи, перекинувъ ся въ галицко-руского патріоту и для народу написавъ дѣйсно кôлька книжочокъ; трохи працювавъ въ тôмъ напрямѣ, но безхарактерна жилка знову въ нѣмъ вôдозвала ся и на старй лѣта подонтавъ ногами свою працю и бѣдный народъ рускій покинувъ, перейшовъ до Россіи и за марныхъ пару рублѣвъ запродавъ свою честь и свою рôдну хлопску мову рядови россійскому. На старй лѣта зачавъ писати и говорити ломаною россійщиною, а нашои рôднои рускои бесѣды, котру высcавъ зъ грудей матери и котрою написавъ кôлька книжочокъ для народу, вырѣкъ ся. Тоє все робивъ длятого, бо думавъ, що въ Россіи зробить єго єпископомъ. Но Москалѣ не дурнй, они знають якъ шановати чужихъ зрадникôвъ и ними куты вытирати, такъ и Иванови Наумовичови не дали доброи посады, але выгнали єго яко місіонера межи т. зв. штундистôвъ (що вôдпали вôдъ россійскои церкви) абы ихъ навертавъ на цареславіє. Въ листахъ писаныхъ до галицкихъ знакомыхъ гôрко нарѣкавъ Наумовичъ на невдячнôсть Москалѣвъ. Умеръ напрасною смертію, повѣдають, що самъ отруивъ ся зъ роспуки. Значить вôнъ умеръ яко зрадникъ нашого народу. Отже хто зрадникôвъ и перекинчикôвъ величає той легко може стати ся до нихъ подôбнымъ! Впрочѣмъ наша народна пословиця еще дає яснѣйшу пересторогу: „зъ якимъ пристаєшь, такимъ ся стаєшь."

НОВЙ КНИЖКИ.

	цнт.
Календарь „Просвѣты" на р. 1900	40
„ Общ. Качк. на р. 1900	40
Читанка для II. клясы (фон.)	30
„ „ „ „ „	50
„ „ II. и III. клясы (етимол.)	11
Дарунокъ для дѣтей	22
На чужинѣ	17
Казки Андерсена ч. I. II. и III.	27
Казки братôвъ Ґрімôвъ	27
К. Кавцкі, Народнôсть и єи початки	32
Гамлетъ, Шейкспіра, въ перекладѣ П. Кулѣша, зъ передмовою и поясненями Д-ра Ив. Франка	96
Оповѣданя О. Катренка	22

Гамлетъ, се вже десята зъ ряду книжка, выдана за короткій часъ, укр.-рускою выдавничою спôлкою у Львовѣ. Видно люде не сплять.

Также всяки другй староврасвй рускй и тутешнй такъ рускй якъ и англійскй книжки и періодичй выдання можна достати въ книгарни читальнѣ им. М. Шашкевича.

Адресъ: J. J. Ardan, Box 418, Olyphant, Pa.

Цѣнникъ высылаєсь на жаданє дармо.

Якъ чортъ вôдслугувавъ шматокъ хлѣба.

(Народне оповѣданє Льва Толстого).

Выѣхавъ бѣдный мужикъ орати, не снѣдавши, и взявъ зъ собою зъ дому шматокъ хлѣба. Перевернувъ мужикъ плугъ, знявъ зъ пôдволоки, положивъ пôдволоку пôдъ кущь, а на пôдволоку положивъ хлѣбъ та накрывъ кафтаномъ. Утомились конѣ и проголоднѣвъ мужикъ. Поставивъ вôнъ плугъ, вôдпрягъ конѣ, пустивъ ихъ пасти ся, а самъ пôшовъ до кафтана пообѣдати. Пôднявъ вôнъ кафтанъ: нема хлѣба. Пошукавъ, пошукавъ, перевернувъ кафтанъ, потрясъ: нема хлѣба. Зчудувавъ ся мужикъ. Дивне диво! Нѣкого не видѣвъ, а хтось пôрвавъ хлѣбъ. А то чортеня, поки мужикъ оравъ, пôрвало хлѣбъ и сѣло за кущемъ послухати, якъ мужикъ буде лаяти ся и его, чорта, помянати. Пожурививъ ся мужикъ.

— Ну, — каже, — не умру зъ голоду; видно, треба было тому, хто пôрвавъ. Нехай ѣсть на здоровле!

И пôшовъ мужикъ до жерела, напивъ ся воды, вôдôтхнувъ, пôймавъ конѣ, запрягъ и ставъ дальше орати. Наполохало ся чортеня, що не навело мужика на грѣхъ, и пôшло до пекла до найстаршого чорта та розказало, якъ пôрвало у мужика шматокъ хлѣба, а мужикъ замѣсть того, щобы вылаяти ся, сказавъ »на здоровле!« Розсердивъ ся найстаршій чортъ.

— Коли — каже — въ сѣй справѣ мужикъ взявъ верхъ надъ тобою, то ты самъ виненъ; значить, ты не умѣвъ взяти ся до рѣчи. Кепска — каже — буде справа, коли мужики, а за ними й бабы возьмуть собѣ такій звычай; намъ вже тогдѣ й жити нема чого. Не можна сего такъ лишити. Рушай — каже — и вôдслужи мужикови хлѣбъ. Коли ты до трехъ лѣтъ не возьмешь верхъ надъ мужикомъ, то я тебе у свяченôй водѣ скупаю.

Налякалось чортеня свяченои воды, побѣгло на землю, стало придумувати, якъ свою вину вôдкупити. Думало, думало и придумало. Перемѣнило ся чортеня въ доброго чоловѣка и пôшло за робôтника до бѣдного мужика. И порадивъ той робôтникъ тому мужикови посѣяти въ сухе лѣто збôже на болотѣ. У другихъ людей сонце все выпалило, а у бѣдного мужика выросло збôже густе, высоке, колосисте, наливне. Прокормивъ ся мужикъ до нового и осталось у него ще богато збôжа. На другій рôкъ порадивъ робôтникъ мужикови посѣяти збôже на горахъ. И вышавъ слôтный рôкъ. У людей збôже повалило ся, выпрѣло и зерна не налило, а у мужика уродило ся збôже на горахъ якъ гай. Лишило ся у него ще больше лишнього збôжа. И не знае вôнъ, що зъ нимъ дѣяти.

И научивъ робôтникъ мужика затерти збôже и гнати горѣвку. Наробивъ мужикъ горѣвки, ставъ самъ пити и другихъ поїти. Прійшло чортеня до найстаршого чорта и хвалило ся, що вôдробило той шматокъ хлѣба. Пôшовъ найстаршій чортъ подивити ся.

Прійшовъ до мужика, видить: спросивъ мужикъ богачѣвъ, частуе ихъ горѣвою. Пôдносить газдыня горѣвку гостямъ. Тôлько стала обходити гостей, зачепила ся за стôлъ, выляла чарку. Розсердивъ ся мужикъ, насварывъ на жѣнку: „Видишь!", каже: „Чортова мать! Що то? помия? Руки тобѣ покрпвило, що таке добро розливаешь по земли?"

Трутило чортеня найстаршого лôктемъ: „Уважай", каже, „якъ вôнъ теперь жалуе шматка хлѣба!"

Насваривъ господаръ жѣнку, ставъ самъ пôдносити. Приходить зъ роботы бѣдный мужикъ непрошеный, поздоровивъ ся, присѣвъ; бачить, що люде пють горѣвку, та зъ утомы захотѣлось и ему выпити. Сидѣвъ, сидѣвъ, ковтавъ слину, — не пôднѣсъ ему господарь, тôлько до себе пробормотѣвъ: „Хиба на всѣхъ васъ настарчить горѣвки!"

Сподобалось и се найстаршому чортови. А чортеня хвалить ся: „Погоди, не те ще буде!"

(Конець буде.)

Учѣте ся, браты мои!
Думайте читайте,
И чужому научайтесь,
И свого не цурайтесь!

Т. Шевченко.

Всюды нѣвечить ся правда,
Всюды пануе брехня,
Въ вашихъ лишь серцяхъ, о братя,
Най не повстане вона!

Ив. Франко.